

102932

Alexander Lange:

Mobiliseringen som uteble

10.

«Det burde de ha gjort for flere dager siden»

Mobiliseringen —

(Forts. fra side 5)

få slike vilkår at det ikke igjen kan tas på sengen — som i 1940. Men det er i første rekke ikke offiserenes sak. Det er spørsmål om organisasjonsplaner og bevilgninger.» (Men også om befalets moralske, faglige og fysiske kvalitet, og øvelsenes rasjonelle karakter: **Krigens krav bestemmer troppens utdannelse i fred!** AL.)

Før 9. april 1940 var rollen:

Mobiliser ikke, sett ikke opp sterke vaktavdelinger. Det kan oppfattes som provokasjon. Instruer endelig de vakter vi for syns skyld må sette opp om at de ikke skyter uten ordre. Det kan være farlig å løsne skredet. Best er at skarp ammuni-sjon ikke utleveres så ikke noe skudd går av i utide. Innhent forholdsordre før du gjør noe. Opptre ikke selvstendig eller utfordrende.

(Fortsettes)

I «Innstillingen fra Undersøkelseskomm. av 1945, BILAG, bd. II står på side 206—207:

«At Ljungberg under møtet i Generalstaben bestemte innkallelse av brigadene og stille mobilisering blir bekreftet av kapt. (nu oberst), Asle Hauglie og oberstløytnant Wrede Holm. Hauglie forklarer 29. oktober 1945 at han traff Ljungberg da denne forlot bilen for å gå inn i bygningen. Klokken var da mellom 3.15 og 3.30. Ljungberg sa at nå skulle de mobilisere 4 brigader. Hauglie svarte at det burde de ha gjort for flere dager siden.

Wrede Holm forklarer i sin fremstilling av 31. desember 1945, punkt 13, at han hørte endel av samtalen mellom Ljungberg og Hatledal. Han hørte Hatledal protestere, og si at det var for sent å sende hver mann ordre i posten.»

UK om Regjeringen som ikke gir klar beskjed om at Norge er i krig hverken 9. eller 10. april, og at det skal kjempes mot tyskerne!

Undersøkelseskomm.s Innstilling side 119: «Kommissjonen har i sin fremstilling «Aprildagene», pekt på at Regjeringen ikke før 9. april på langt nær hadde utnyttet landets hele vernekræfter, at dette heller ikke skjedde 9. april, og at den ikke den dag ga de militære myndigheter og almenheten klar beskjed om at landet var i krig, og at alle midler skulle settes inn mot fienden.» ... «Noen klarleggelse av situasjonen utover dagen 9. april fant heller ikke sted. Nå ble det tvertimot kjent at Regjeringen sammen med Stortinget var villig til å forhandle med tyskerne om en ordning hvorved krig kunne unngås.»

Om stillingen den 10. april heter det i innstillingen side 120 om Regjeringens forhold blant annet: «Det sies intet om at landet er i krig med Tyskland, det sies intet om at de vernepliktige skal melde seg, og at tyskerne skal bekjempes av hæren over alt der de trenger frem.»

Sendemann Einar MASENGs varsler og bønn om mobilisering

Den 26. april 1955 skrev sendemann Einar Maseng i «Nationen» følgende:

Kommandørkaptein Chr. Meyer setter tingene på sin rette plass.

«Etter Undersøkelseskommisjonens og Scharffenbergs avslørende publikasjoner er det ikke mulig å komme forbi den ting at ved siden av vestmaktene i og for seg legitime makt-politikk var det våre egne lederes uerfarenhet med hensyn til den slags politikk som dro oss inn i krig. Da ulykken var skjedd, måtte disse, for ikke å miste sitt ansikt, legge skylden på den AN-DRE krigførende parten. Det var denne som ble skurken i fortellingen. For dem som hadde lokket oss — vestmaktene — var dette en ekstra triumf.»

Maseng var i 1940 Norges sendemann i Moskva og fryktet en aktivere krigførelse fra Vestmaktene. Han skrev derfor fra Moskva 12. februar 1940 til Utenriksdepartementet:

«Men Tyskland er sikkert klar til å møte alle slike tiltak, og faren for de mindre land ligger deri at Tyskland kan være fristet til å komme slike tiltak i forkjøpet.» Maseng anså stillingen i februar 1940 så foretruende at han anmodet om å få reise hjem og redegjøre for situasjonen. Den 24. februar 1940 mottok utenriksminister Koht Maseng — iskaldt, frarådet ham å søke audiens hos Kongen, nektet ham å søke generalstabssjefen? Maseng anbefalte mobilisering. Ingen reaksjon, tiltrods for at den tyske sendemann etter «Altmark»-affæren hadde nedlagt den aller skarpeste protest. (Fra Jens Rolfsens artikkel i Farmand nr. 25-1963.)

DET VAR NORGES EGEN SKYLD

Under denne overskrift skriver kommandørkaptein Christopher Meyer i Morgen-

bladet for 10. november blant annet:

« — Som et bidrag: belysning av forholdet: det var på ansvarshavende hold etter at krigen i var brutt ut vil jeg nevne da en av sjøforsvarets fer den 30. september ble spurt om ikke kystingenens mineforsvar etablert svarte han: Koht vil ikke. På spørsmål om hva Kommanderemiral sa til det svarte l. Ja, hva kan han gjøre? annen svarte til dette: «I kan og bør sette sin stil inn på at det blir gjort.»

Et forklarende moment dette er det foredrag i Utenriksdepartementets kerettssakkyndige eksj holdt i Oslo den 7. desember 1939 om «Sjøkrig og nøylitet». Morgenbladets referat av foredraget hadde overskriften: «Ingen plikter til krig for å verne sin tralitet», og «En krigfødes forgævelser mot neutrale berettiger ikke motstaren til repressalier.» De samme synsmåter hevdet utriksministeren i Stortinget. Dette gir oss i virkelige nøkkelen til å forstå hvor Koht handlet som han gjorde i 1939-40, OG HVORF REGJERINGEN FORSKTE Å MOBILISERE i TI Den arbeidet ut fra helt i kastelige ideer om «forrett» under krig. Det er klagelig at dette ikke er kommet fram som den fundamentale lærdom fra det sendte oss.

Den som hadde den ovennevnte samtale 30. september 1939 ringte til Adralstaben morgenen den april 1940 og uttalte håpet at nå iallefall var minefeste ved kystfestningene etablert, men forsto at ikke var gjort. Han ringte igjen om ettermiddagen 18-tiden og uttalte håpet at man nå iallefall la ut minesperringen i ytre Ofjord, men trodde først hørte feil da der ble svaret at den saken visstnok nå under debatt i Stortinget.

«MOBILISER IKKE, SET IKKE OPP STERKE VAKTAVDELINGER, DET KAN OPPFATTES SOM PROVOKASJON»

Oberstløytnant Nils Christoffersen skrev i Morgenbladet 1. desember 47 bl.

« — Et militærves som det står respekt av i (Forts. side 7)